

Előfizetési árak:

Egész évre	52 K	— 1
Félévre	26	— 1
Negyedévre	13	— 1
Egy hónapra	4	— 60

Egyenkénti ára Budapeston és vidéken 18 fillér, pályaudvarokon 20 fill.

Megjelen hétfő kivételével minden nap, ünnep után is.

AZ UJSÁG

SZERKESZTŐSEG:

Budapest, Rákóczi-ut 54. sz.
Telefon: József 12—35.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, Rákóczi-ut 54. sz.
Telefon: József 12—26 és 12—34.

FIÓKKIADÓHIVATAL:

Budapest, Erzsébet-körút 9.
Telefon: József 19—34.

ROVÁS.

Nem lehet félreismerni: komolyodunk. Mikor tavaly először volt szó a tót megyéről, miket a csehek el akarnak rekvirálni, majd kibujtunk bőrünkől dühünkben. S volt ujságcikk, volt interpelláció és lön kormánynyilatkozat. Hát ma már nem vagyunk ilyen gyerekesek. Ma már arról beszélnek, hogy maradjunk meg mi tíz millió magyarok s mi — oda se neki. Megszoktuk, mint a párisiak a kövér Berta gránátjait s úgy tatarozunk egységes magyar nemzeti államot, hogy minden nagyobb emóció nélkül nézegetjük, mint lopkodják el tégláinkat. Föderalizmus? Trializmus? Ma is azt valljuk, a mit tavaly, hogy ebbe soha bele nem nyugszunk, de ma már közelebb áll ez a federalizmus, trializmus a megvalósuláshoz és mi a legnagyobb lelki nyugalommal nem nyugszunk belé.

Legföljebb két esztendeig kell Amerikának élelmeznie az ententeot, mondja az amerikai élelmiszerész, tovább úgy sem tart a háboru. Hm. Két év? Háborúnak nagyon sok. Ennyi idő alatt akarnak győzni? Győzelemhez nagyon kevés. Akkor Foch ur sokkal kulánsabb. Ő döntést akar, még pedig két hónap alatt. Erről már lehet beszélni. Két hónapig háboruszkodni, — ez már kecsgető s a döntés nem egyoldaluan entente győzelmet jelent, hanem azt a becsületes magyar szempontot: megverek valakit, vagy engem valaki. Az előbbihez két esztendő nagyon kevés, az utóbbihoz esetleg az a két hónap elegendő.

Nem egészen jól értettük az osztrák szemes politikusokat: azért a szénért akarnak-e több élelmet, a melyet liferáltak nekünk, vagy azért, a mit nem liferáltak? Aztán arról van-e szó, hogy Homan miniszter ur a jövőre ne igérjen nyolczezer tonnát, vagy

ne adjon, ha nem kapnak több ennivalót, mint eddig? Avagy: ha kapnak többet, fognak-e többet liferálni, vagy csak többet igérni? Igazán nem kellene az osztrákokkal ilyen komplikáltan összeveszni. A kompenzáció elvét egyszerűbben is lehet kezelni, csak tanulni kell az osztrákoktól. Mi már kompenzálna vagyunk: azért, a mit liferáltunk, ők ígértek. Ha most ők is akarnak kompenzációt, szó nélkül meg kell adni: toldjuk meg mi is az ígérletünket.

Lakásinség.

A sok nyomoruság közt, melyet a háboru, különösen a fővárosi lakosságra zuditott, nem utolsó a lakásinség. Hagyján, a kinek van egy kis vaczka, a hol napi vesződségei és gyötrelmei után meghúzódhatik; ez sem mindig bizonyos abban, hogy este ott hajtja-e le fejét pihenőre, a hol reggel felébredt; a kilakoltatás, a házbéremelési próbálkozások még álmában is gyötrik azt a fővárosi lakost, a kinek sem hadikereset, sem nagy vagyon és jövedelem nem jutott. De a kik egyáltalán nem juthatnak állandó lakáshoz; a kiket albérletbe vagy ágyrajárásra kényszerít a lakáshiány s a kik lótnak-futnak napokon, heteken át s ígérnek szédületes »lelépési« díjakat s mesébe való házbéremelést, hogy valamiképp saját otthonhoz juthassanak. S mégsem juthatnak, mert üres lakás nincs, új házakat pedig nem építenek.

Türhetetlen, szegényletes állapotok ezek. S nincs senki, se polgármester, se tanács, se törvényhatóság, se kormány, a melyik valamit tenne ez állapotok megváltoztatására. Mindvalamennyi a háboru utáni időkre gondol s annyira készül a hosszú háborura, hogy a mai inségen enyhíteni se próbál s még azokat a terveit sem igyekszik megvalósítani, a melyeket egyidőben kiadott jelszó lenne — a ráérünk. Mintha az időtől várnák a cselekvés megérlelődését. S mivel idő bőven van, azt hiszik, hogy az idő majd mindent orvosol.

Alakult egykoron egy lakásépítő állandó bizottság. *Láb* volt a neve s Wekerle volt a feje. Nagyszerű tervek foglaltattak programjában s már benépesítette fantáziánk azt a tömérdek házat, melynek csodamódra kellett volna kinőni a pesti flaszterből. Nem tudjuk, él-e még e tervek emléke Wekerle fejében, de az bizonyos, hogy a *Láb*, nyilván a hosszú időn át való mozdulatlanságtól, — elaludt.

A fővárosnak is akadt egy észszerű eszméje: a bérházakban levő hivatalok számára barakokat építeni s a felszabaduló lakásokat a lakáskereső közönségnek átengedni. S rávetette a szemét éppen egy oly területre, baraképítés czéljából, mely még nem az övé, a melylyel tehát nem rendelkezhetett s melyet most pör útján akar magának megszerezni. Ez a pör, mint az ily pörök általában, e húzódhatik évekig s a főváros böles vezetői most ezt a pört fogják nézni, nem pedig az egyre fokozódó lakásnyomort. Hisz nagyon is ráérnek; valamikor majd csak eldől a pör s akkor lesz hová barakokat építeni. Dehogy sietős nekik más telek után nézni, dehogy sürgős a kormánynak valami formában kisajátítási jogot biztosítani üres és kihasználatlan telkekre, a hol azokat a szükségbarakokat egy-kettőre fel lehetne állítani. A hivatalok megmaradnak a helyükön, sőt terjeszkednek, kiszorítanak lakásokból lakókat s még csak annyira sem avatkozik a dologba a hatóság, hogy ezeket a hivatalokat a meglehetősen számban üresen álló bolthelyiségekbe kényszerítene. A hivatal marad, a lakó vándorol s tanulmányozza a kapualjakban a fehér czédulákat. Keres egy kis zugot, a hol maga vagy családja meghúzódhassék. S felburjánzik a lakásuzsora, a titkos cseresznye lakásokkal, a hónapos szobák napi bérlete s mindaz a kapzsiság, a melylyel lelketlen spekulánsok ki akarják szipolyozni a megszorult embereket.

Szterényi meg akarná csinálni az építőipar kényszertársulását, abban a reményben, hogy ez uton megindíthatja az építkezési folyamatot. Az érdekelt iparok képviselői remonstrálnak s a kereskedelmi miniszter siet eljeleni a tervét.

Ellenben lefoglalja az építőanyagokat azzal a megokolással, hogy a luxusépítkezéseket meg kell akadályozni. Hát ez sikerülni is fog, de ezzel még nem látjuk a szükséglakások szaporításának biztosítását. Magántőke nem megy bele oly építkezésbe most, a drága anyag és munka idején, a melynek jövedelmét nem maga állapíthatja meg, hanem előírja a háboru alatt hozott lakástörvény. A kormánynak vagy a fővárosnak pedig, ugy látszik, nem akarózik az ilyen építkezés. S ha már olcsó lakásokat nem akarnak, vagy nem tudnak produkálni, legalább engednék meg a luxusépítkezéseket, a nagy lakásokkal. Mert ezzel legalább bizonyos számú kis lakás mégis felszabadul s a valami mégis csak több, mint a semmi.

Valami okos, gyakorlati tervet szeretnénk hallani, valami elhatározó cselekedetet óhajtánánk látni; egyszerűt vagy komplikáltat, simát vagy erőszakosat, de olyat, a melytől házak épülnek s új lakások keletkeznek. Hiszen szép dolog az optimizmus; s a háborus konjunktura is plauzibilis mentség. De az az optimizmus, mely az időtől várja a csodát s az a mentség, mely mögött voltaképpen tanács-talanság rejlik, épp oly szégyenletes a várcsra, a mily csüggesztő a lakosságra. Mert nem igaz, hogy van idő, hogy ráérünk, vagy várnunk kell. A lakás kevés, de az idő is kevés. Ha már mindent lefoglalnak, foglaljanak le mindent az idő javára, ugy hogy rövid idő alatt segíthessenek a bajokon. Ha a rendkívüli idők kivételes rendszabályokat követelnek s tesznek lehetővé a termelés minden terén, miért éppen a lakástermelés előtt hőkkennek vissza? Ha bele lehet avatkozni a gabonatermelésbe, mert a táplálkozás alapszükséglet, a lakás, a tető az ember feje fölött, épp oly alapszükséglet. Jóllakni nem muszáj, — ezt a jelszót elfogadjuk élelemben és lakásban is. De a hogy a nem jóllakás nem mehet az éhenhalásig, a nem jó lakás sem fajulhat a hajléktalanságig.